

Анатомія пачуццяў

ДВОЕ — ГЭТА ЗАНАДТА?

Няведанне сябе, крызісы і «кульгавы» інтым... Што яшчэ прыводзіць да разводаў

Статыстыка — рэч не толькі ўпартая, але часам і бязлітасная. Згодна з ёй, кожная другая сям'я ў Беларусі распадаецца, а летась колькасць разводаў павялічылася ажно на 10 працэнтаў. У цэлым па краіне на 60 714 шлюбаў прыпала 33 152 разводы. У 2018 годзе ў краіне на 1000 шлюбаў зарэгістравана 546 разводаў, а ў 2017-м з 1000 шлюбаў распалася 483. Як так здараецца, што вялікая колькасць мужчын і жанчын гатовы разбурыць свае сем'і? Адказ на гэтае пытанне наш карэспандэнт шукала ў Мінскім гарадскім цэнтры сацыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей з дапамогай псіхолога Наталлі САСУНКЕВІЧ, якая працуе з сужэнцамі ў крызісным стане.

— Галоўнай прычынай разводаў многіх партнёраў можна лічыць іх розныя сістэмы каштоўнасцяў, рознае светаадчуванне і светапогляд. Маладыя людзі пачынаюць сустракацца, не звяртаючы ўвагі на гэтыя моманты. У іх усё на эмоцыях! Яны кахаюць адно аднаго і хочучы быць разам. На самай справе шлюб — гэта вялікая праца і адказнасць. Уменне жыць у пары — майстэрства, якому трэба вучыцца з самага дзяцінства.

— Як гэтаму навучыцца і дзе?

— Кожны чалавек мае навык узаемадзеяння з іншымі людзьмі. Калі жанчына ўмее размаўляць з мужчынам, а мужчына з жанчынай, і пры гэтым кожны прыслухваецца і да сябе, і да іншага, то такія пары змогуць пазбегнуць разводу. У такіх выпадках партнёры бачаць сістэму каштоўнасцяў адно аднаго і, калі адчуваюць, што яны, напрыклад, розныя, то яшчэ да шлюбу будуць думаць, што з гэтым рабіць.

Любы чалавек вучыцца адносінам у сваёй сям'і.

Дзеці з маленства бачаць, напрыклад, што дома прынята гаварыць пра свае патрэбы і з разуменнем ставіцца да патрэб іншых дамачдаў, усведамляюць, што ў адной сям'і сабраны людзі з рознымі густамі і жаданнямі, але пачуццё любові і павагі пры гэтым не губляецца.

— Вы цяпер кажаце пра мадэль сям'і здаровай. Але калі б сем'і былі такімі ў мінулым пакаленні, мы б не бачылі такой статыстыкі сёння...

— На жаль, так склалася, што дзяцей часцей за

ўсё выходзіць адна маці. Таму, канешне, малым цяжка навучыцца здаровым зносінам паміж мужчынам і жанчынай. Але сёння на дапамогу приходзяць псіхологі, якія могуць навучыць чалавека прыслуховацца да сваіх патрэб і чуць іншых.

— Ну вось маладыя людзі ўсё абдумалі, светапогляды параўналі... Здаецца, усё добра. Пабраліся шлюбам, і цяпер ім не пагражае развод?

— Не, ёсць і іншыя прычыны расстання — крызісы. Няўменне перажываць гэ-

тыя выпрабаванні, адсутнасць унутраных рэсурсаў і інфармацыі прыводзяць да распаду сям'і. Першы год у шлюбе — крызіс, нараджэнне дзіцяці, не важна якога: першага, другога, трэцяга — крызіс, жанчына выйшла на работу з дэкрэтнага водпуску — крызіс, малы пайшоў у школу — крызіс... Увогуле іх мноства. Галоўнае, не пасаваць перад імі, адаптавацца і дапамагчы адно аднаму. Вельмі важная і падтрымка родных — бацькоў, бабуль і дзядуляў.

Беларусы не спяшаюцца рана ствараць сем'і.

У сярэднім мужчыны жэняцца ў 28,1 года, жанчыны выходзяць замуж у 26.

— Што можа аб'яднаць людзей падчас крызісу?

— Калі ў пары ёсць інтымныя зносіны, якія задавальняюць дваіх, то шанцаў зберагчы шлюб становіцца больш. Бывае, приходзяць людзі да мяне з праблемай ва ўзаемаадносінах. Пачынаем гаварыць, высвятляць, і аказваецца, што партнёр сексуальна незадаволены. Пра гэта нельга саромецца гаварыць. Калі секс у шлюбе «кульгае», хутчэй за ўсё пару чакае развод. Ёсць людзі са слабай палавой канстытуцыяй, якім рэгулярны секс не патрэбны, а іншым, наадварот, вельмі важна, каб гэта было стабільна і часта. Шлюбы паміж першы-

мі і другімі амаль безнадзейныя.

— А ці варта заўсёды захоўваць шлюб? Напэўна, ёсць такія абставіны, калі лепш разысціся. Напрыклад, алкагалізм партнёра ці сямейны гвалт...

— Не ўсё так проста. У алкаголіка ёсць сузалежны. Калі жанчына была сузалежнай, а потым нешта здарылася ў яе жыцці і ў яе раптам змяніўся светапогляд, — яна можа сысці з такіх адносін. Тое самае ў пары агрэсар — ахвяра. Калі ахвяра больш не захоча ёю быць, пачне працаваць над сабой, ратаваць сябе — пара таксама распадзецца. Але ўсё гэта адбудзецца толькі праз пошук і знаходжанне шляху чалавека да сябе.

Бывае, да мяне приходзяць людзі, якія пражылі ў шлюбе па дваццаць гадоў. Раней іх усё задавальняла, а дзеці выраслі, і сужэнцы сталі нібыта чужыя. Сядзяць такія на кансультацыі і раптам раскрываюцца адно перад адным — і тады ўжо немагчыма прадугледзець, як будуць развівацца падзеі.

Была ў мяне пара, дзе муж трошкі раней зразумеў, што яны з жонкай вельмі розныя. Адкрыўся на прыёме і... сышоў. Пара распалася. А было наадварот: на прыёме людзі здзіўляліся глыбіні аднаго, рабіліся бліжэйшыя, і шлюб становіўся больш пашчотным і цікавым.

Гарадскія жыхары разводзяцца часцей, чым вясцоўцы: на 1000 шлюбаў у горадзе прыпадае 570 разводаў, у сельскай мясцовасці гэтая лічба склала 416.

Часцей за ўсё нам удаецца наладзіць адносіны паміж сужэнцамі, мы дапамагаем ім пераадолець сямейныя выпрабаванні і крызісы. Ну а самая галоўная парада маладым: перш чым пабрацца шлюбам, неабходна спачатку спазнаць сябе, свае патрэбы. І калі раптам у жыцці з'явіцца чалавек, якога адчуеце, пачуеце і зразумеце, тады — у добры шлях.

Наталля ТАЛІВІНСКАЯ.

3 нашай пошты

БЫЛА субота. Ужо з самай раніцы Марыя Сцяпануна чакала сына Сяргея. Ён працаваў у райцэнтры на прадпрыемстве электрыкам і ўчора па мабільным сказаў, што на выхадныя прыедзе дадому.

Маці ўзрадавалася, бо не бачыла сына ўжо тры тыдні. Адрозна ж пасля гутаркі пайшла прыбіраць хату. Не таму, што даўно не прыбіралі, проста яна рабіла так заўсёды, калі сын казаў ёй, што збіраецца прыехаць. Хацела, каб хата выглядала па-святочнаму прывабнай.

З самай раніцы ў суботу жанчына растапіла печ. У каморы назбіралі вялікай бульбы. Абабрала, надрала яе на дробнай тарцы. Дадала дзёртай цыбулі і солі. Пачала пячы дранікі.

Калі прыедзе Сяргей, Марыя Сцяпануна на газнічцы хутка пасмажыць яешню са скваркамі. Вось будзе яму і абед.

Толькі сын не з'яўляўся. Хоць аўтобус з райцэнтра ўжо стаяў на прыпынку. Яго можна было бачыць з акна іх дома.

Жанчына выйшла на двор, крыху пахадзіла па ім. За ёй увязалася некалькі курэй, якія думалі, што гаспадыня вынесла ім ласунак. Каля будкі завіляў хвостом Шарык. Ён, пэўна, як і куры, таксама лічыў, што яго хочучы пачаставаць, хоць гадзіну таму ўжо атрымаў свой сняданак.

Зразумейшы, што сын гэтым рэйсам не прыехаў, маці вярнулася ў хату. Пэўна, спазніўся, падумала. Нічога, прыедзе пазней. Аўтобус з райцэнтра наведваўся ў іх вёску тройчы на дзень.

...А МАЦІ ЧАКАЛА

Хоць, канешне, было сумна. Выхадныя праляцяць хутка. Ды і дабрацца назад у горад трэба. Дома сын пабудзе не так шмат, а потым зноў прыедзе праз які месяц.

Яна прылегла на ложак. Не заўважыла, як задрямала.

МАРЫЯ Сцяпануна ўжо пяць гадоў была на пенсіі. Жыла адна. Муж Толя памёр два гады таму. Ён так і не дачакаўся пенсіі, пра якую марыў апошнія пяць гадоў. Марыў таму, што сілы не ставала, а на работу трэба было ісці штодня. У калгасе яе, работы, хапала. Нават у выхадныя.

А яна — жонка — дачакалася. Хоць усё жыццё працавала таксама даяркай у тым жа калгасе. Старшыня прасіў яе, каб засталася. Маўляў, няма каму замяніць. Але Марыя не пагадзілася. Усё ж нялёгка гэтая праца. Падыймайся вельмі рана, каб трапіць на ранішнюю дойку. Потым удзень ідзі, вечары ідзі.

З мужам яны пражылі разам трыццаць гадоў. Сяргей быў адзіны іх сын. У дзяцінстве песцілі яго як маглі. Няма яе зараблялі па вясковых мерках! І адзённе набывалі самае лепшае, і ў краме грошай на ласункі не шкадавалі. Сала з мясам было сваё.

Ды толькі не пайшло гэта на карысць ні ім, ні сыну. Непазлуканна вырас. У школе настаўнікаў не слухаўся, з аднакласнікамі лез біцца. Неаднаразова іх, бацькоў, выклікала да сябе дырэктар школы. Скардзілася, прасіла паўплываць на сына. А то і гразілася, што ў дзясяты клас Сяргея не возьмуць.

Ды толькі нічога не дапамагала. Хлопцу той дзясяты клас і не патрэбен быў.

«УПТВ пайду, здалася мне ваша школа», — адказваў ён настаўнікам і бацькам.

І пайшоў. Выбраў прафесію электрыка.

Бацькі нават радаваліся. Сапраўды, прафесія патрэбная і не такая цяжкая. Гэта ж не ў кароўніку і не ў трактары кожны дзень...

У прафесійна-тэхнічным вучылішчы Сяргей пачаў піць і курыць. Але так-сяк усё ж адвучыўся і спецыяльнасць атрымаў. Пайшоў працаваць на завод. Жыў у пакоі інтэрната ад таго ж самага прадпрыемства. Хутка ажаніўся. Алена была яго равесніца, працавала ў цырульні.

Пражылі нядоўга. Праз год разышліся. Як кажуць, не сышліся характарамі. Ды і як маглі? На спатканнях Алена прывыкла бачыць Сяргея вясёлым і клпатлівым. Пасля вяселля ж усё змянілася. Ён приходзіў з работы нападпітку, часам лез з кулакамі. Дзякуй, дзяцей не нарадзілі. Хто б іх расціў?

Цяпер сын жыве ў аднапакаёвай кватэры. Вядома, першы ўзнос зрабілі яна з мужам. А крэдыт штомесяц плаціць ужо Сяргей. Канешне, маці крыху дапамагае грашыма. Але ўжо не так, як тады, калі быў жывы муж.

ЖАНЧЫНА прагнулася. Была гадзіна дня. Праз паўгадзіны ў вёску зноў прыедзе чарговы аўтобус з райцэнтра. «Можна, на гэтым з'явіцца?» — падумала. Паднялася з ложка, села на табурэт, што стаяў каля акна, стала глядзець убок прыпынку. Неўзабаве пад'ехаў аўтобус. Марыя Сцяпануна бачыла, як з яго выходзілі людзі. Сына

не заўважыла. Не з'явіўся ён і дома. Маці зразумела: не прыехаў і гэтым рэйсам.

Вырашыла патэлефанаваць сыну на мабільны. Свой тэлефон (вельмі просценькі) у яе таксама быў. Выклік абанента ішоў, але ніхто не адказваў. Закралася трывога. Да таго, што сын не заўсёды падыймаў мабільны, жанчына прызвычалася. Вядома — работа. Але сёння ён быў выхадны, і гэта насцярожвала.

Каб адганяць дурныя думкі, Марыя Сцяпануна вырашыла пакарміць сабаку і курэй. Шарык радасна завіляў хвостом, калі гаспадыня наклала яму варанай бульбы з салёнымі скуркамі. А куры кінуліся дзяўбіць прыгатаваную для іх пшаніцу.

Праз гадзіну яна патэлефанавала сыну зноў. Гэтым разам яго тэлефон быў адключаны.

«Што ж там здарылася? — думала жанчына. — Забыўся на абяцанне? З'явіліся іншыя планы?»

Сяргей не прыехаў і вечарам. Калі куры паселі на седала, жанчына адпусціла з ланцуга сабаку. Вярнулася ў хату, прылегла на ложак.

...Маці не ведала, што на аўтавакзале сын выпіў і ўчыніў бойку з такім жа, як сам, п'яным мужыком. Што абаіх завезлі ў міліцыю, а потым адправілі ў выцвярэзнік. Што не з'явіцца ён і заўтра, бо не паспее.

І ёй трэба будзе зноў чакаць, думаць, каб не здарылася што-небудзь.

І спадзявацца, што сын нарэшце прыедзе.

Андрэй СІДАРЭЙКА.

ЗВЯЗДА